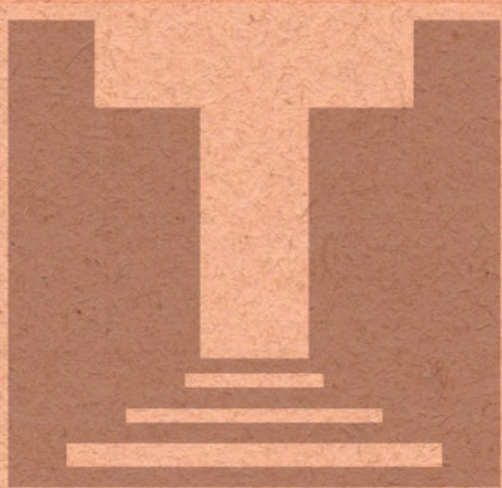

Üniversite Asistanları
Sendikası
Yayın No: 2

**Üniversite Asistanları
Sendikası'nın Üniversite
Reformu hakkında görüşleri**

TÜSTAV

EKİM 1968

TÜSTAV

**Üniversite Asistanları
Sendikası'nın Üniversite
Reformu hakkında görüşleri**

TÜSTAV

EKİM 1968

TÜSTAV

1981. JÚLIUS

G İ R İ Ő

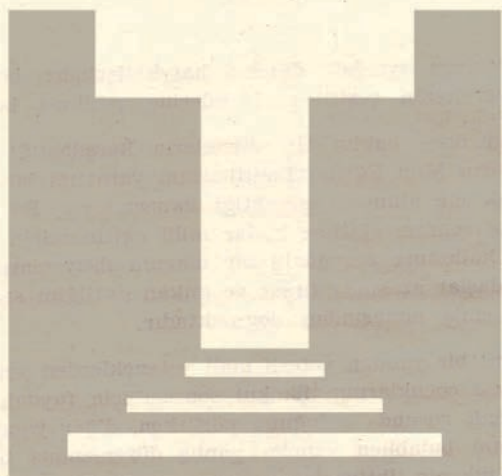
Geçen Haziran ayındaki öğrenci hareketlerinden beri kamuoyunun dikkati Üniversitenin çeşitli problemlerine çekilmiş bulunmaktadır.

Herşeyden önce bugün Üniversitelerin karşılaştığı sorunların yllardır uygulanan Millî Eğitim Politikasının yarattığı büyük sorunun bir parçası olarak ele alınması gerektiği kanısındayız. Bu sorun, ilkokuldan üniversite sonrası eğitime kadar millî eğitimimizin bütün kademelerinin, hızlı kalkınma zorundaki bir ülkenin ihtiyaçlarına cevap verecek ve vatandaşlar arasında fırsat ve imkân eşitliğini sağlayacak biçimde düzenlenmemiş olmasından doğmaktadır.

Bu yüzden; bir yandan yeterli malî yeteneklerden yoksun büyük bir vatandaş kitlesi çocuklarının ilkokul sonrası için faydalı bir eğitimden mahrum kalmak zorunda olduğunu görürken, diğer yandan da eğitime devam imkânını bulabilen gençler yanlış düzenlenmiş bir eğitim çarkı içerisinde ülkenin ihtiyaçlarına cevap veremez vatandaşlar olarak yetiştirilmektedirler. ••

Her ne kadar üniversitenin kendisinden beklenen görevleri yerine getirmesi amacını güden aşağıdaki tedbirler, ancak millî eğitimin diğer kademelerinde aynı anlayışla yapılacak reformlarla birlikte ele alındığında olumlu sonuçlar verebilirse de; üniversite camiasının üyeleri olan bizler, üniversite ile doğrudan doğruya ilgili olan bu tedbirlerin bir an önce gerçekleştirilmesinde kesin bir zorunluluk görüyoruz.

Fakat üzülererek ifade edelim ki, Üniversite Reformu zorunluğu konusunda ortaya atılan istekleri karşılayacak toplu çalışmalar şimdiye kadar gerçekleştirilememiştir. Yapılan çalışmalar dağınık olup kısa sürede sonuçlanacak nitelikten uzaktır. Bu bakımdan, bütün üniversiteleri kapsayacak bir Üniversiteler Kanunu tasarısı hazırlanması ve bu konuda şimdiye kadar yapılmış çalışmalarını bir araya getirmek amacı ile bir kurul meydana getirilmesini ve bu kurula asistan ve öğrenci temsilcilerinin de katılmasını gerekli görmekteyiz.

TÜSTAV

I. ÜNİVERSİTE YÖNETİMİ

1 — Bütün üniversiteler aynı kanun hükümlerine tâbi olmalıdır :

Bütün üniversiteleri kapsayan tek bir Üniversiteler Kanunu olması ve birbirinden farklı eğitim sistemleri birleştirilmelidir. Yeni kurulan üniversitelerin özellikle öğretim kadroları ile ilgili ihtiyaçları geçici kanunlarla karşılanmalıdır.

GEREKÇE: Yeni kurulan bazı üniversiteler farklı sistemlerle eğitimi yapmakta ve öğretim üyelerinin gerek statüleri ve gerekse mali durumları eski üniversitelerdekinden farklı bulunmaktadır. Böylesine bir uygulamanın sakıncaları ortadadır. Yeni üniversitelerin sistemlerinin üstün tarafları eski Üniversiteler bakımından da ele alınarak en uygun sistemin hepsi için geçerli olması gerektiği gibi farklı mali muamelelerin kaldırılması da bir zorunluluktur. Ankara, İstanbul ve İzmir dışındaki şehirlerde kurulan yeni üniversitelerin ihtiyaçları ise, aynı eğitim sisteminin uygulamaları şartı ile, geçici kanunlarla karşılanmalıdır.

2 — Tam gün çalışma ve maddi olanaklar :

Üniversite öğretim üyelerinin tam gün çalışmaları ilkesi kabul edilmeli; ancak bu amaçla kendilerine sembolik olmayan ve bilimsel çalışmaya devamlarına imkân verecek maddi olanakları, maaş, tazminat ve araçlar bakımından sağlanmalıdır. Ayrıca öğretim üyelerinin tamamen teorik alanda kalmalarının sakıncalarını gidermek için, yetkili kurumların tasvibi ile belirli sürelerle ve öğretim fonksiyonunu aksatmayacak şekilde kamu alanında ve kendi branşlarında uygulama görevi alabilmelidirler.

GEREKÇE: Sakıncaları herkesçe kabul edilen bugünkü sistemin değiştirilmesi ve tam gün çalışma düzeninde öğretim üyelerinin bütün gayretlerini öğretime ve bilimsel çalışmalara vermeleri gerekmektedir. Kanunla kendilerine imkân tanınmış olan ve mali güçlükler yüzünden üniversite dışında çalışmaya itilmiş bulunan öğretim üyelerini kınamak ve tam gün çalışmaya istekli oldukları son zamanlarda birçok fakültede alınan kararlarla belli olan bu kişilere öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetini mali huzursuzluktan uzak bir ortam içinde yapmayı sağlayacak olanaklar sağlanmalıdır. Ayrıca, uygulamada çalışmadıkları takdirde memleket gerçeklerinden uzak ve teorik kalacak olan öğretim üyelerinin branşları ile ilgili kamu alanlarında çalışma yapmak ihtiyacını hissetmeleri ihtimali gözönünde bulundurularak bu konuda kanuni olanaklar öngörülmelidir. Yasama, yürütme ve yargı organlarının üniversitelerin veya öğretim üyelerinin fikirlerine başvurmayı gerekli gördükleri hallerde bunun olumlu karşılanacağı açıktır.

3 — Akademik Kariyere Giriş ve Asistanların Yetiştirilmesi :

Asistan ihtiyacı, bölüm ihtiyaçları gözönünde tutularak Bölüm Kurulunca saptanmalı ve asistanlığa girişte Bölüm Kurulu'nun atayacağı en az üç kişilik kurulca yapılan bilim sınavlarında başarı sağlama esas olmalıdır. Asistanlar, asalet onanması sırasında bir yabancı dilden türkçeye bir sınav; doktora tezini vermeden önce bir yabancı dilden çift yönlü bir sınav vermelidir. Üniversitenin çeşitli fakültelerinde uygulanmakta olan doktora öğretimi süre, nitelik ve usüller bakımından aynı esaslara bağlanmalı; bu esasları yerine getiremeyecek durumda olan fakülte ve yüksek okullarda doktora öğretimi yapılması önlenmelidir.

GEREKÇE: Asistan ihtiyacının topluca bütün bölüm için düşünülmesi öğretim üye ve yardımcıları saflarında lüzumsuz yığılmayı, bir başka deyişle gizli işsizliği önleyecektir. Asistanlığa girişte yabancı dil sınavı yapılmaması suretiyle akademik kariyer ancak iyi bir yabancı dil eğitimi görmek imkânına kavuşmuş kişiler için ayrıcalık olmaktan kurtarılmalıdır. Böylece fırsat eşitliğine aykırı bir durum ortadan kalkacak ve asistan seçimindeki mevcut yollara ve anlayışa yöneltilmekte olan haklı eleştiriler ortadan kalkacaktır. Bilimsel seviye gözönünde tutularak düzenlenecek asistanlığa girişten sonra, Milli Eğitim Bakanlığınca verilmekte olan bursların Fakültele tahsisi ile dışarıya gönderilerek veya yurt içinde yapılacak lisan çalışmalarını desteklemek üzere merkezî lisan laboratuvarlarının kurulması ve asistanların belirli süre izinli olarak burada öğretim yapmaları suretiyle dil öğrenmeleri sağlanabilecektir. Bu eksiklerini tamamlayan asistanlar asaletin onanması sırasında bir yabancı dil kurulu tarafından yabancı dilden türkçeye bir sınav verecektir. Doktora aşaması bu önerinin getirdiği düzen içerisinde yardımcı profesörlük statüsünün kazanılmasında ölçü durumuna geçtiği için daha da önemli olmaktadır. Fakat doktoralar arasında belli bir standardın sağlanmasını gerekli kılan asıl neden bugünkü keyfi uygulamadır. Bazı fakültelerde sadece tezin kürsü profesörünce kabulü ile doktoranın yapılabilmesi bu konunun ciddiyetle ele alınarak bütün fakülteler için geçerli genel esasların kabulü gereğini ortaya koymaktadır. Doktora tez savunmasına girmeden önce asistan bir yabancı dilden iki yönlü yani yabancı dilden türkçeye ve türkçeden yabancı dile çeviri sınavı vermelidir.

4 — Öğretim Üyeliği Statüsü :

Öğretim üyeliği statüsüne asaleti onanan asistanlar da dahil olmalı; doktoralarını başarı ile tamamlayan üniversite asistanları yardımcı profesör olarak atanmalıdırlar. Asistana doktora jürisine giren bir üyeyi tarafsızlığını şüpheye düşürecek ciddi sebepler olduğu zaman red hakkı tanınmalıdır.

GEREKÇE: Bugünkü sistemdeki ayrımla öğretim üyeliğini doçent ve profesörlerle sınırlamak, doktorasını yapmış olsa dahi asistanları bu statüsünün dışında bırakmak hiyerarşik anlayışın bir başka görünümüdür. Asaleti onanan asistanın da öğretim üyesi sayılması ile öğretim kadrosunun bütünlüğü sağlanmış olacaktır. Böylece asaleti henüz onanmamış asistanlarla aslı görevleri üniversitede bulunmayan öğretim görevlileri ve yardımcı oldukları söz götürmeyen okutman ve tercümciler öğretim yardımcısı sınıfında kalacaklardır. Doktor asistanların yardımcı profesör olarak atanmaları Türk üniversitelerine muhtaç oldukları canlılığı sağlayacaktır. Bu durum üniversitenin yenilikleri izlemesini kolaylaştıracak ve ileri ülkelerdeki uygulamanın benimsenmesiyle, Türk Üniversitelerinde ancak doktor olabilecek çağda oldukları halde yurt dışında profesör ünvanı kazanan genç bilim adamlarının bulunması gibi garip bir durumun devamını da önleyecektir. Aynı zamanda bugünkü sistemde ders vermeleri kanunen yasaklanmış olan doktor asistanlardan faydalanma olanağı elde edileceği gibi kuruluş halindeki üniversitelerin öğretim üyesi ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilecek bir düzenlemeye de ulaşılacaktır. Asistan, doktora jürisi üyelerinden birinin tarafsızlığı konusunda ciddi şüpheler bulunması halinde kendisini reddedebilmeli ve konu Genel Kurul'da karara bağlanmalıdır.

5 — Yardımcı Profesörlükten Profesörlüğe Geçiş :

Yardımcı profesörler, hazırladıkları tezin ve diğer yayınlarının Üniversitelerarası bir jüri tarafından yeterli bulunması, tezin başarı ile savunulması ve ikinci bir yabancı dilden türkçeye çeviri sınavının başarılmaması durumunda profesör olarak atanmalıdırlar. Jüri üyelerinden herhangi birinin tarafsızlığı konusunda şüphe uyandıracak ciddi sebeplerin varlığı halinde aday söz konusu üye veya üyeleri reddedebilmeli ve kararını Üniversitelerarası Kurul vermelidir.

GEREKÇE: Şimdiki sistemde doktor asistanların doçentliğe geçişlerinde izlenen aşamalardan kollokyum ve deneme dersi, bu amaçla kullanılabilir başarı ölçüler olmaktan uzaktırlar. Bunun yerine her müessesenin doktorada izlenen yola benzetilerek devamı bilimsel çalışmalarını teşvik edeceği gibi, profesörlüğe geçişte diğer yayınların da mutlaka gözönünde tutulması daha iyi bir ölçü olabilecektir. Ayrıca ikinci bir yabancı dilden türkçeye çeviri sınavı profesörün en az iki dilde yabancı ülkelerde gelişmeleri izlemesi olanağını sağlayacaktır. Tarafsız bir jüri her adayın hakkıdır. Bu bakımdan bir üyenin tarafsızlığını şüpheye düşürecek hallerde adaya red hakkı tanınmalıdır. Red Üniversitelerarası Kurulca karara bağlanacağına göre, gerçekten ciddi sebepler olmadıkça böyle bir yola başvurulamayacağı için, bu hakkın kötüye kullanılması söz konusu olamaz.

6 — Bölüm Sisteminin Kabulü :

Kürsü sistemi kaldırılarak bölüm sistemine geçilmeli ve Bölüm Kurulu'na bölümdeki profesör, yardımcı profesör ve asistanların tümü ile öğrenci temsilcileri girmelidir. Bölüm Yöneticisi kısa sürelerle ve arka arkaya iki defa olmamak üzere bölüm kurulunca seçilmelidir. Bugünkü uygulamada kürsü profesörüne verilen yetkiler Bölüm Kurulu'na tanınmalıdır.

GEREKÇE: Üniversitede aşırı yetki tekelinin toplandığı kilit noktaların başında kürsü profesörlüğü gelir. Mevcut kürsü düzeni ve kürsü profesörlüğü, asistan, doçent, hattâ profesörler üzerinde bile bir baskı aracı olarak kullanılabilmekte ve bu durum huzursuzluk nedeni olmaktadır. Zaten hiyerarşik anlayışın akademik özgürlük ile bağdaşmadığı açıktır. Bu bakımdan kürsü profesörlerine tanınan yetkilerin de Bölüm Kurulu'na verilmesi yerinde olacaktır. Bölüm sisteminin kabulü ile birbirlerine yakın alanlarda yapılan çalışmalar arasında verimli ve sürekli bir işbirliği de sağlanabilecektir. Ayrıca, ihtiyaçların, özellikle asistan ihtiyacının daha küçük olan kürsü birimine göre saptanması gereksiz tahsislere yol açmaktadır. Bölüm biriminin kabulü, bu gibi israfların önlenmesi ve öğretim üyeleri arasındaki ilişkilerin daha objektif esaslara göre düzenlenmesi açısından da yerinde olacaktır. (Aslında, mevcut kürsü düzeni yanısıra enstitülerin de bulunuşu, melez veya iki başlı, fakat, herhalde etkin olmayan bir sistemin ifadesidir.) Bölüm derslerini okuyan öğrenci temsilcilerinin de Bölüm Kurulu'nun öğretim plânı ve yıllık programlarla ilgili faaliyetlerine katılmaları derslerin öğrencilere en yararlı şekli alması bakımından uygun olacaktır. Bölüm Kurulu'nun her ders yılı sonunda toplanarak Öğrenci Temsilcilerinin de katılması ile o ders yılı çalışmalarını gözden geçirmesi gerekli eleştirmelerde bulunulması ve gelecek ders yılı programının ve derslerin dağılımının saptanması her yıl daha iyiye giden bir öğretime imkân verecektir.

7 — Yetkili Kurullar ve Yöneticilerin Atanması :

Fakülte organları; Bölüm Kurulu, Yönetim Kurulu, Genel Kurul, ve Dekan'dır. Kurullara profesör, yardımcı profesör, asistan ve öğrenci temsilcileri oy hakkına sahip olarak belirli oranlarda katılmalıdırlar. Ayrıca, Genel Kurulda kendilerini ilgilendiren konularda idari personel de temsil edilmelidir. Öğrenci temsilcileri salt akademik konularda toplantılara katılmamalıdır.

GEREKÇE: Bölüm sistemi kabul edilince Bölüm Kurulu bir fakülte organı olarak ortaya çıkmaktadır. Fakülte Genel Kurulu'nun kalabalık olmasını önlemek amacıyla belirli oranlar saptanması öğrencile-

rin yönetime katılmalarının sembolik olmayacak bir  l de tutulması gerekir. Genel Kurul, profesör ve yardımcı profesörlere en az % 51 oranında temsil edilecek şekilde düzenlenmelidir. Anayasanın 120. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen ve üniversitelerin kendileri tarafından seçilen yetkili  ğretim üyelerinden kurulu organları eliyle yönetileceği ve denetleneceği hükmü öğrencilerin bu kurullara katılmalarını engelliyecek nitelikte değildir. Üniversite,  ğretim kadrosu, öğrencileri ve idare personeli ile bir bütündür. Asıl idareyi gerçekleştirecek Bölüm Yöneticisi, Dekan ve Rektör şüphesiz profesörlerden seçilecektir. Seçme hakkı ile seçilme hakkını birbirinden ayırt etmek gerekir. Yönetim Kurulu, Genel Kurulca seçilecek ve  ğretim üyeleriyle  ğrenci temsilcilerinden meydana gelecek bir kurul olacaktır. Bütün kurullarda  ğrenci temsilcileri, Genel Kurulda da idari personel temsilcilerinin ancak tamamı akademik nitelikte olmayan konularda görüşmelere katılacaklardır. Bu sistem,  niversitenin, toplumumuzun içinde bulunduğu demokratlaşma hareketine ayak uydurabilmesini sağlayacaktır. Üniversitenin yönetimine,  ğrenci ve asistanların da katılması, yetkileri elinde tutan sınırlı bir grupla tabanın çatışma ve sürtüşmelere sürüklenmesini  nlıyecektir. Ancak  ğrenci temsilcilerinin sene kaybetmemiş ve en az bir yıl fakültede okumuş öğrencilerden seçilmeleri yerinde olacaktır.

8 —  niversite Organları :

Üniversite organları Senato,  niversite Yönetim Kurulu ve Rektör'd r. Bu organlarda da asistan ve  ğrenci temsilcileri bulunmalıdır. Rektörün görev süresi dört yıl olmalı ve aynı fakülteden ikinci bir defa Rektör seçilmemelidir.

GEREKÇE. Üniversite organlarında da asistan ve  ğrenci temsilcilerinin bulunması üniversitede demokratlaşma hareketinin zorunlu bir sonucudur. Fakülte organlarına asistan ve öğrencilerin katılmasını kabul ettikten sonra bunu  niversite organları için de geçerli bulmak bir çelişmeye düşmek anlamına gelir. Üniversite idaresi fakülte idarelerini tamamlar. Bu bakımdan, idareye katılmanın tam olarak gerçekleşebilmesi için bunun bütün  niversite düzenini kapsaması gerekir. Rektörün görev s resinin dört yıla çıkarılması, idarede devamlılığı sağlayacak ve her iki yılda bir yeni ilkeler veya değişik bir anlayışın devamlı ve yapıcı bir faaliyeti önlemesini engelliyecektir.

9 — Mali  zerklięin Sağlanması :

Üniversiteler Muhasebe-i Umumiye kanunu ile Artırma ve eksiltme kanunu çerçevesinden çıkarılmalı, üniversitelere verilecek toplam  denegi n kullanılma şekli,  niversiteler tarafından hazırlanacak b t  lerle belirtilmelidir. Ancak harcamalar Mali Yılı Sonunda Satıştayca denetlenmelidir.

GEREKÇE: Üniversitelerin muhasebe-i Umumiye kanunu ile Artırma ve Eksiltme kanunu çerçevesinden çıkarılması ve Satıştay vizesi dışında bırakılmasının, mali yönetimde etkinlik ve kolaylık sağlayacağı gibi israfları da önleyeceği benzer kurumların uygulamalarından anlaşılmaktadır. Mali özerkliğin diğer bir sonucu üniversitelerin kendilerine verilecek toplam ödenegin kullanilma şeklinin yine kendilerince hazırlanacak bütçelerle gösterilmesidir. Ancak suistimal ihtimallerini önlemek için her mali yıl sonunda harcamaların Sayıştayca denetlenmesi uygun olur.

10 — Üniversiteler Kanununa Tabi Olma :

Asistanlar dahil bütün öğretim üyeleri Üniversiteler Kanununa tâbi olmalı; her kademede öğretim faaliyetinin aksamaması kaydı ve yetkili organların izni ile asgarî bekleme sürelerine tâbi olmadan yurt dışına çıkılabilmelidirler.

GEREKÇE: Bugünkü sistemde asistan ve doktor asistanlar disiplin, izin ve nakil işlerinde Memurlar Kanunu hükümlerine tâbidirler; yurt dışına çıkışları 4489 Sayılı kanuna göre olur; bu durum üniversite çalışmasının niteliğine aykırı düşmektedir. Çok faydalı olacak bir çalışma için yurt dışından olanak sağlayan ve gitmesi ilgili kurullarca uygun görülen bir asistan bu kanunlarda öngörülen süreler dolmadığından ya çıkamamakta veya dolambaçlı yollara başvurulmaktadır. Doçentler hakkındaki «tâyinleri tarihinden itibaren iki yıl geçmedikçe yurt dışı incelemeleri için görevlendirilemezler» hükmü de aynı şekilde sakıncalıdır. Yurt içi kaynaklara göre yurt dışına çıkışın belirli bir plâna göre yapılacağı şüphesizdir. Ayrıca, yurt dışından olanak bulan öğretim üyelerinin çalışmalarının yaralı olacağı ve öğretim faaliyetini aksatmayacağına yetkili organlarca kararlaştırılması halinde yurt dışına çıkmalarına imkân verilmesi gereklidir. Bu bakımdan her kademede üniversite gereklerine uymayan asgarî süreler kaldırılmalıdır. Öte yandan öğretim üyesi statüsü asistanlara da tesmil edildiğine göre bunların bazı bakımlardan Memurlar Kanununa tâbi olmaları gelişmeli olacaktır.

11 — Sosyal Güvenliğin Sağlanması :

Üniversite öğretim üyeleri, memur ve hizmetlilerinin ailece dahil olacakları ve emeklilikten sonra da yararlanacakları bir sağlık sandığı kurulmalıdır. Emeklilikte bugünkü sistem devam etmeli, fakat emekli olanlara «Emeritus Profesör» unvanı verilmelidir.

GEREKÇE: Bugünkü düzende öğretim üyelerinin geçerli ve işler bir sağlık yardımından yoksun bulundukları bir gerçektir. Hastalık halinde formalitelerden uzak ve en iyi şekilde tedaviyi mümkün kılan

bir sistemde öğretim üyeleri ve ailelerinin güvenli bir duruma getirilmeleri ve bu sistemden memur ve hizmetlilerin de yararlanması gereklidir. Emeklilik çağını doldurmadan iş yapamaz hâle gelenler sosyal güvensizlik yüzünden sefalet mahkûm bulunmaktadır. Sağlık konusunda en çok yardıma muhtaç bulunduğu emeklilik sonrası devrede de bu yardımların devamı hizmet görmüş olanlara en tabii bir borçtur. Emekliye ayrılan profesörlere «emeritus profesör» ünvanı verilmeli ve tam maaş ve ödenek almaları öngörülmelidir.

12 — Üniversite Mensuplarının Askerlik Durumu :

Üniversite mensuplarının Yedeksubay Okulu devresinden ve kıta hizmetinden sonra askerlik hizmetinin yarısını yeni üniversitelerde veya buna imkân yoksa kendi üniversitelerinde yapmaları sağlanmalıdır.

GEREKÇE: Askerlik süresince uzman elemanlardan yurt hizmetlerinde yararlanılması konusundaki genel eğilim çerçevesinde, okulda askerlikle ilgili bilgileri alan ve bir süre kıta hizmeti tecrübesini geçiren üniversite mensuplarından mesleklerinde yararlanılması, kendilerinin uzun süre çalışmalarından uzak kalmaları ve özellikle yeni üniversitelerin ihtiyaçlarının karşılanması bakımından yerinde olacaktır. İhtiyaç görülen alanlarda zaten uygulamasını bulan bu usûlün üniversite mensuplarına da uygulanması memleket gerçeklerine ve ihtiyaçlarına uygun olacaktır.

13 — İdare ve Destek Personeli :

Maddî olanakların sağlanması suretiyle üniversitenin muhtaç olduğu yetişkin idare ve destek personeli bulunmalıdır.

GEREKÇE: Bugün üniversiteler yetişkin idare ve destek personeline sahip değildirler. Bu durum, dekanların ve diğer öğretim üyelerinin —özellikle asistanların— günlük idarî işleri yürütmekte aşırı derecede yükümlenmelerine yol açmakta, üniversite işleri gerektiği gibi yürütülememektedir. Bu yüzden yapılacak üniversite reformu idare ve destek personelinin de kapsamıdır. Bu şekilde Destek personel, öğretim üyelerinin çalışmalarına sür'at ve kolaylık sağlayacaktır.

II — ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN SORUNLAR

1 — Öğretim Araçları :

Ders kitapları, olanakları geliştirilecek üniversite matbaalarında basılmalı ve diğer ders araçları ile birlikte maliyet fiyatına satılmalıdır. Öğretim üyeleri ancak ders kitabı dışında kalan bilimsel eserlerini kendi namlarına bastırabilmelidir. Ayrıca ders araçlarından gümrük vergisi alınmamalıdır.

GEREKÇE: Üniversitenin dışarıya kâr sağlamasını önlemek ve bu kârın kitap fiyatının yükselmesi suretiyle öğrenciye yüklenmesini engellemek için ders kitapları, teklif hakları fakültelerce ödenerek üniversite matbaalarında basılmalıdır. Bu amaçla üniversite matbaalarının olanakları geliştirilmelidir. Ders araçlarından, dış ülkelerden getirilmesi gerekli olanlara gümrük vergisi ödenmemelidir. Diğer ders araçları da makul fiyatla üniversitelerce temin edilip, ders kitapları da bu şekilde kârsız olarak öğrenciye intikal ettirildiği takdirde öğrencilerin bu konudaki haklı istekleri yerine getirilmiş olacaktır.

2 — Küçük Sınıf Düzeni :

Küçük sınıf düzenine geçilerek verim arttırılmalı ve eğitim düzeyi yükseltilmelidir. Sınavlar dersin sorumluluğunu taşıyan yani dersi veren öğretim üyesince yapılmalı ve değerlendirilmelidir.

GEREKÇE: Bugünkü büyük sınıf sistemi verimsiz olduğu gibi, öğrenci sayısının artması sonucu öğretim düzeyini gün geçtikçe düşürmektedir. Küçük sınıf düzeni öğrencilerin daha iyi yetişmelerini sağlayacak, öğrenci ve öğretim üyeleri arasında yakın temas kurarak üniversitenin temel sorunu olan öğretimi sorununun çözümünü kolaylaştıracaktır. Ayrıca, bu şekilde öğrenci hakkındaki kanaat yıl sonundaki bir sınavın kaderine terk edilmiş olmaktan kurtarılacaktır. Öğretim üyeleri verdikleri dersin sınavını yapmak ve değerlendirmekle öğretim sistemlerini geliştirmek olanakını bulacaklar ve öğrencilerin bu konudaki şüpheleri giderilmiş olacaktır. Zaten küçük sınıf düzeni bu uygulamayı kolaylaştıracak niteliktedir.

3 — Yönetmelikler :

Sınavları ve sınıf geçmeyi düzenleyen yönetmelikler arasında çeşitli fakültelerin özelliklerinden doğmayan aşırı farkların yarattığı huzursuzlukların giderilmesi için tedbir alınmalıdır. Öğretimin en iyi şekilde yapılması ve öğrencilerin daha iyi yetiştirilmeleri amacıyla her fakülte bünyesine göre yönetmelikler ıslah edilmelidir.

GEREKÇE: Aynı üniversite bünyesindeki çeşitli fakültelerin özelliklerinden doğmayan bir takım farklı usüllerin benimsenmesi öteden beri huzursuzluk kaynağı olmaktadır. Ortak esasların saptanması üniversite öğretiminin çeşitliliğini yok etme anlamına gelmez. Ayrıca her fakülte, öğretimin seviyesini yükseltmek ve öğrencilerin daha iyi yetişmelerini sağlamak amacını unutmaksızın ve tâviz zihniyetinden sıyrılarak yönetmeliğini ıslah etmelidir. Ancak bu şekilde yönetmelikler her an pazarlık konusu olmaktan çıkacaktır.

4 — Yabancı Dil Eğitimi :

Üniversitelerde yabancı dil eğitimi her öğrencinin en az bir yabancı dili iyice öğrenmesini mümkün kılacak biçimde yeniden düzenlenmelidir.

GEREKÇE: Bünyesine ciddi yabancı dil eğitimi girmemiş bir yüksek öğretimin sakıncaları sayılamıyacak kadar çoktur. Bu yüzden yabancı dil öğretiminin olumlu sonuçlar verecek yöntemlere göre ayarlanması, özellikle üniversitelerde Lisan laboratuvarlarının kurulması, «audio - visuel» öğretim araçlarından faydalanması uygun görülmektedir.

III — ÖĞRENCİ SORUNLARI

1 — Öğrenimde Fırsat Eşitliğinin Gerçekleştirilmesi :

Mevcut burs ve kredi olanakları artırılarak yüksek öğrenim, herkese açık hâle getirilmeli ve bursların dağıtımı ihtiyaç durumu gözönünde bulundurularak bu amacı yok etmeyecek esaslara bağlanmalıdır. Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu memur işçi ve köylü çocuklarına öğrenim kredisi sağlamak üzere fonlar meydana getirmelidirler.

GEREKÇE: Bu düzenleme ile ulaşılmak istenin amaç, yüksek öğrenim katında fırsat eşitliğinin sağlanmasıdır. Öğrenci isteklerinin ağırlık noktalarından birini teşkil eden haklı konulardan birisi, burs ve kredi olanaklarının azlığı, dağıtımındaki keyfilik ve öğrencilere medenî bir şekilde yaşama ortamını yaratmayacak seviyede olmalarıdır. Memur işçi ve köylü çocukları için Emekli Sandığı ile Sosyal Sigortalar Kurumunun kredi fonları teşkil etmeleri bu kitleye karşı borçlarıdır.

2 — Öğrenci Yurtları :

Öğrenci yurtlarının kapasitesi artırılmalı, öğrencilerin yaşama ve çalışma şartları düzeltilmelidir.

GEREKÇE: Üniversite kentlerinde toplanmış olan yüksek öğrenim gençliğinin terkedilmiş ve toplumdan kopmuş bir kütle durumundan kurtarılması; öğrenci yurtlarının merkezleştirilmesi ve artırılması ile çalışma olanaklarının çoğaltılması gereklidir. Böyle bir uygulamanın öğrencilerden alınacak verimi artıracığı da açıktır.

3 — Ders dışı Faaliyetler :

Üniversitenin bir kültür ve fikir forumu haline getirilmesi; kültür ve spor faaliyetlerinin desteklenerek düzenlenmesi sağlanmalıdır.

GEREKÇE : Üniversite gençliğinin ders çalışmaları dışında başı boş bırakılması ve boş zamanların değerlendirilmesiyle ilgili olanakların yetersizliği, üniversite bünyesine de akseden aksaklıklar doğurmaktadır. Üniversitede yapılacak bir reformun bu olanakları artırma yolunda yeni çözümler getirmesi gerekmektedir. Gene üniversitenin, öğrencilerin fikri ve kültürel yetişkinliğini sağlamak üzere bir forum haline sokulması elzemdir.

4 — Ders Programlarının Düzenlenmesi :

Ders kitapları günün icaplarına uygun hâle getirilmeli; öğrencinin bir konuyu tartışabilmesini sağlayacak şekilde çok yönlü öğretim yapılmalıdır.

GEREKÇE : Öğrencilerin haklı şikâyetlerinden birisi de verilen derslerin günümüz dünyası gerçeklerini aksettirmeyen, tek yönlü ve yenilikleri ulaştırmaktan uzak şekilde yapılmasıdır. Bir öğretim üyesinin belirli bir görüşü benimsemesi normaldir, ancak öğretici olarak objektif kalması ve öğrenciyi her türlü görüşten haberdar etmesi gerekir. Öğrenci temsilcilerinin Bölüm Kurallarına katılmaları, programlar yapılırken eleştirilerde bulunabilmeleri ve küçük sınıf düzeni de bu yönde yararlı olacaktır.

IV — ÜNİVERSİTENİN GENEL SORUNLARI

1 — Plânlama Organı ve Eğitim Dallarının Kompozisyonu :

Eğitim kalkınmasını plânlayan organlarla üniversitelerin katılacağı ortak bir organ üniversite eğitimini bütün eğitim kademeleri gözönünde bulundurulmak suretiyle plânlamalıdır. Üniversiteye alınmakta olan öğrenci sayısının artırılması için öncelikle teknik dallarda kapasite yaratılması gerçekleştirilmeli ve yüksek öğretimin kompozisyonu istihdam sorunları yaratmayacak şekilde değiştirilmelidir.

GEREKÇE : Üniversite öncesi eğitimle üniversite eğitimi birbirine bağlıdır. Bu bakımdan üniversite eğitimini daha önceki kademeler gözönünde bulundurularak plânlanmak gerekir. Bunun şimdiye kadar yapılmamış olması binlerce öğrencinin üniversiteye girememesi veya memleket gerçeklerinin gerektirmediği alanlarda öğrenim yapmaları ve bir üniversite sonrası işsizlik durumunu ortaya çıkarmıştır. Bu bakımdan eğitim plânlaması yapan organlar temsilcileri ile üniversite temsilcilerinin meydana getireceği bir kurul üniversite eğitimini memleket gerçeklerine uygun şekilde plânlamayı sağlamalı ve üniversiteye ışık tutmalıdır. Bu şekilde yapılacak plânlamada memleketin ihtiyacını karşılayacak alanlarda eğitimin geliştirilmesi ve öğrencilerin bu alanlara

yöneltilmesi bugünkü sistemin ekonomimiz üzerindeki kötü etkilerini önleyecektir.

2 — Araştırma :

Araştırma olanaklarının geliştirilmesi sağlanmalı; bu amaçla üniversiteler bünyesinde araştırma kurumları yaratılmalı, araştırmalara öğrencilerin de katılmaları sağlanmalı ve mevcut üniversite kütüphanelerinin ve laboratuvarlarının kalitesi takviye edilmelidir.

GEREKÇE: Maddî olanakların üniversite bünyesinde bulunmaması yüzünden üniversite aslî görevlerinden olan araştırma fonksiyonunu yerine getirememekte ve bu durum yurdumuzdaki araştırma ortamının yabancı vakıfların, hattâ yabancı devletlerin kontrolüne terk edilmesine yol açmaktadır. Bu konuda kalkınma plânlarının gereğine uyularak araştırma kurumları yaratılmasının, kalkınma sorunlarını çözmede sağlayacağı fayda izahı gerektirmeyecek kadar açıktır.

3 — Üniversitenin Bütünlüğü :

Fakültelerin üniversite içinde kendi başına buyruk kuruluşlar olduğu görüşünden vazgeçilerek üniversitenin bir bütün olduğu düşüncesi yerleştirilmeli ve fakülteler arasında gerçek bir işbirliği sağlanmalıdır.

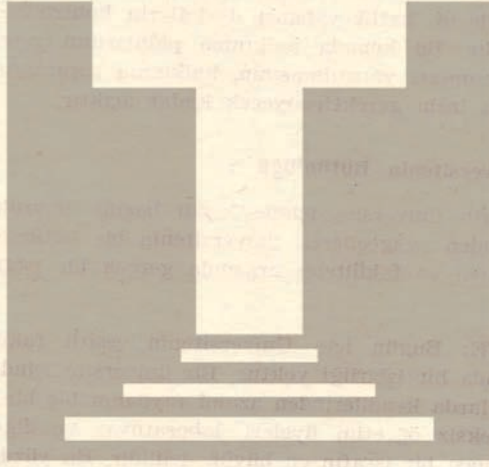
GEREKÇE: Bugün için Üniversitenin çeşitli fakülteleri arasında gerçek anlamda bir işbirliği yoktur. Bir üniversite içinde iki ayrı fakültede aynı dallarda kendilerinden azamî faydanın hiç bir zaman elde edilemediği gereksiz öğretim üyeleri, laboratuvar ve diğer ders araçları ile karşılaşılması bir israfın en büyük delilidir. Bu yüzden Türk Üniversiteleri en yüksek maliyetle çalışan üniversitelerdendir. Üniversitelerimiz, üniversite bütünlüğü görüşüne sıkı sıkı bağlanarak uzun vâdeli eğitim plânlarını ekonomimizin ihtiyaçlarına ve eğitim sistemimizin gereklerine göre hazırlamalı ve tedbirlerini almalıdırlar. Ayrıca, öğretim üyelerinin aynı üniversite içinde ek görevler yaratmalarının da önüne geçilmelidir.

4 — Özel Yüksek Okullar :

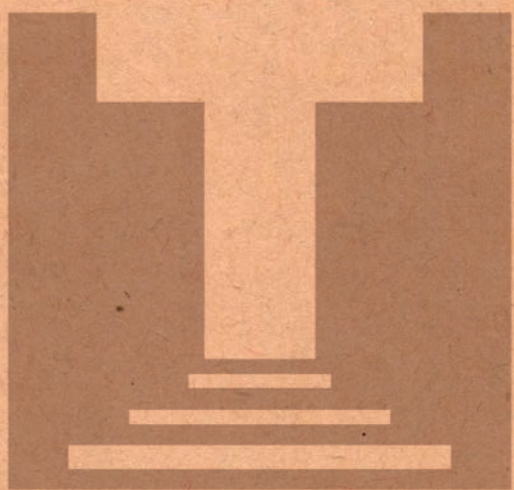
Anayasaya aykırı olan özel yüksek okulların çeşitli sakıncalarını önlemek üzere bu kurumlar devletleştirilmelidir.

GEREKÇE: Üniversitelerimizin yetkili bilim adamlarının da genellikle belirttikleri gibi özel yüksek okullar Anayasaya aykırı kurumlardır. Bu okullardan memnuniyetsizliği, başta öğrenci ve mezunları olduğu halde toplumun büyük bir çoğunluğu paylaşmaktadır. Özel okullar

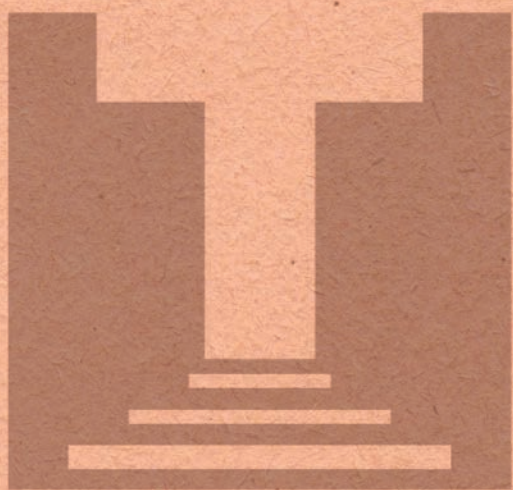
çok kısa geçmişlerine rağmen bünyelerinde elli bin kadar öğrenciyi barındırmaktadırlar. Öğrenci sayısındaki bu artış devam edecek olursa önümüzdeki yıllarda yüksek öğrenimin özel okulların kontrolü altına terkedileceği anlaşılmaktadır. Özel yüksek okulların çoğunlukla yığıldığı teknik alandaki öğretim, laboratuvar, ders araçları ve yetişkin öğretim üyesi yokluğu yüzünden çok sorumsuzca yürütülmektedir. Bu amaçla, yüksek öğretimin kâr gayeli kurumların kontrolünden kurtarılması önümüzdeki yıllarda eğitim sistemimizin başlıca sorunu olacaktır.

TÜSTAV

TÜSTAV

TÜSTAV